

Sabiedriskās domas aptauja par nodokļu kultūru

KVANTITATĪVAIS PĒTĪJUMS

2016.gada aprīlis-maijs

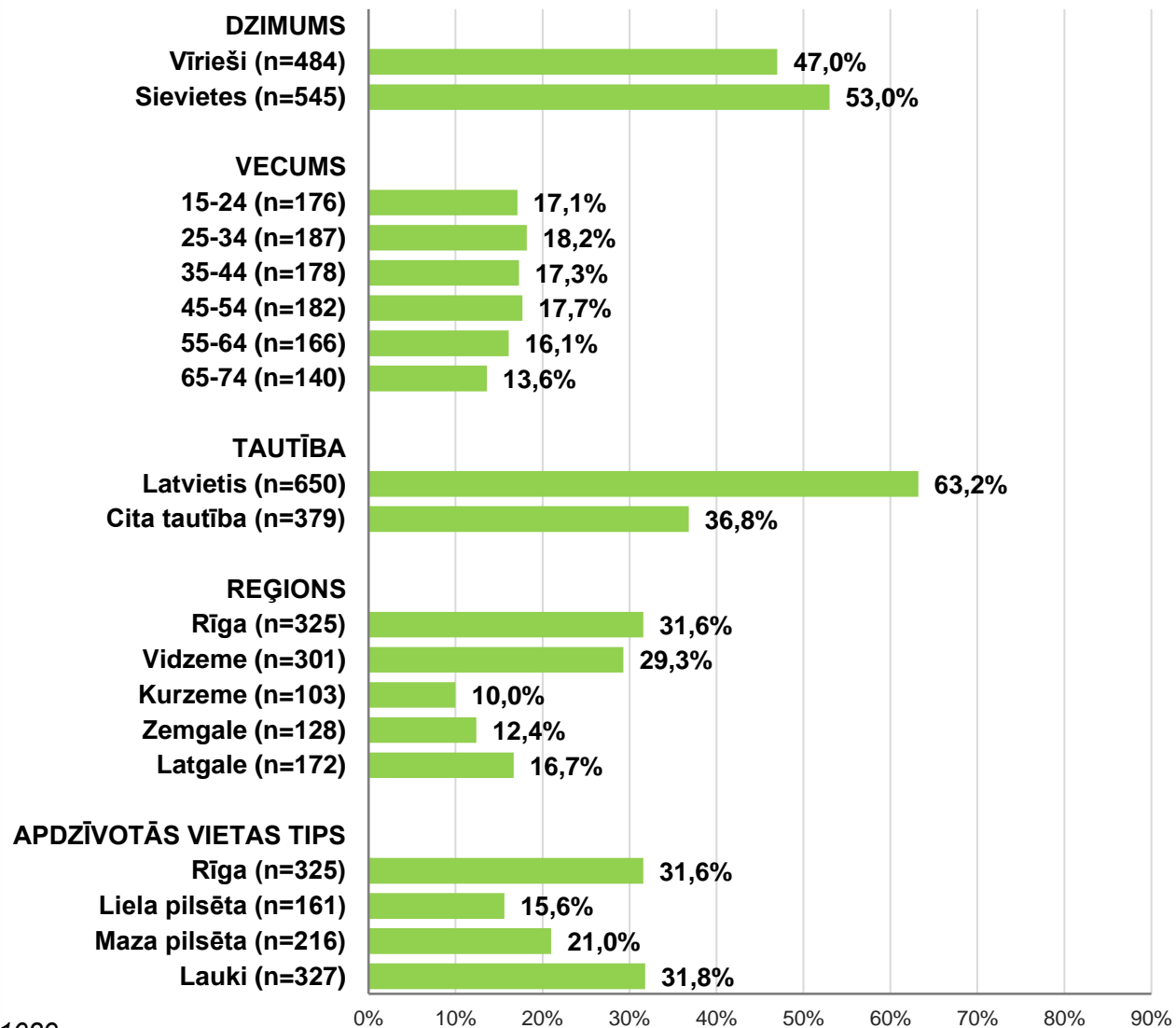
SATURS

I Metodoloģiskā informācija	3
II Galvenie secinājumi	7
III Pētījuma rezultāti	11
1. Pašreizējā finansiālā stāvokļa vērtējums	12
2. Uzticēšanās valsts institūcijām	13
3. Apmierinātība ar valsts un pašvaldību piedāvāto pakalpojumu kvalitāti	14
4. Sociālo pabalstu vai sociālās palīdzības saņemšanas pieredze	15
5. Saskare ar nodokļu nemaksāšanas situācijām	16
6. Attieksme pret korupciju un nodokļu nemaksāšanu	17
7. Korupcija un nodokļu nemaksāšana – situācijas salīdzinājums Latvijā un Eiropas Savienībā	21
8. Priekšstati par nodokļu nomaksu, nodokļu sistēmu un izlietojumu	25
9. Priekšstati par valsts un indivīda lomu labklājības nodrošināšanā	31
10. Priekšstati par veselības aprūpes pakalpojumu finansējumu	32
11. Vēlamie soļi iekasēto nodokļu apjoma palielināšanai	33

I Metodoloģiskā informācija

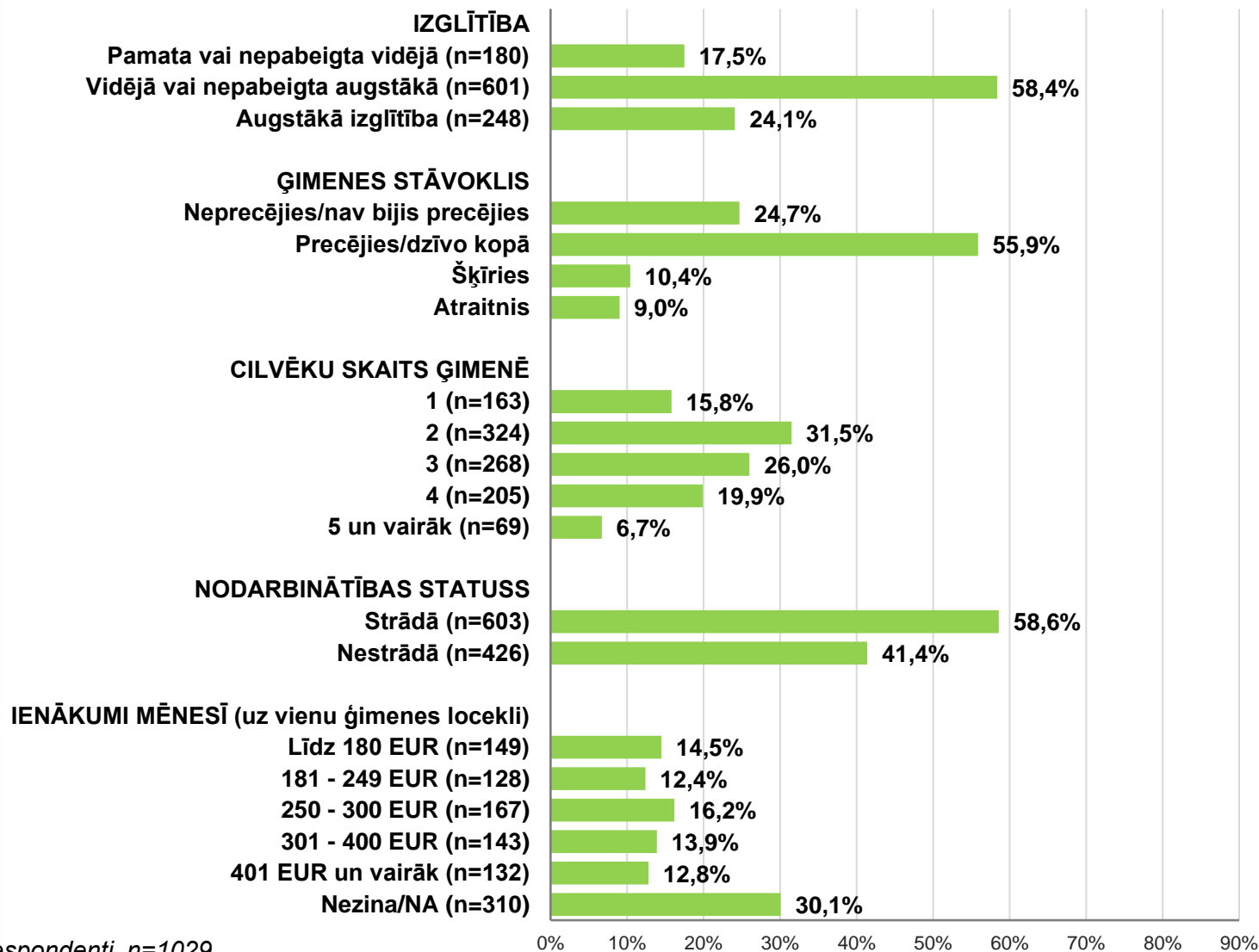
<u>PĒTĪJUMA VEICĒJS:</u>	Tirgus un sociālo pētījumu centrs «Latvijas Fakti». www.latvianfacts.lv
<u>IZLASE:</u>	Aptaujā pēc stratificētās nejaušības principa tika aptaujāti 1029 Latvijas Republikas pastāvīgie iedzīvotāji vecumā no 15 līdz 74 gadiem. Stratifikācijas pazīmes: a) ģeogrāfiskā b) nacionālā. Izlase aprēķināta, balstoties uz jaunākajiem statistikas datiem par Latvijas Republikas iedzīvotājiem. Ģeogrāfiskais pārklājums – 122 izlases punkti.
<u>METODE:</u>	Aptauja tika veikta, izmantojot tiešās (personīgās) intervēšanas metodi respondentu dzīves vietās. Respondentu dzīvesvietu atlasē izmantota nejaušā maršruta metode. Respondentu atlase veikta pēc «pēdējās dzimšanas dienas» principa.
<u>APTAUJAS VEIKŠANAS LAIKS:</u>	8.04.2016. - 18.04.2016.

Respondentu sociāli demogrāfiskais profils (I)

Bāze: visi respondenti, n=1029

Respondentu sociāli demogrāfiskais profils (II)

Bāze: visi respondenti, n=1029

II Galvenie secinājumi

- ❖ **Saskaņā ar pētījuma rezultātiem, Latvijas sabiedrību raksturo:**
 - ✓ **Visai zems sava finansiālā stāvokļa pašnovērtējums. Lielākā daļa (54%) aptaujāto Latvijas iedzīvotāju savu finansiālo stāvokli novērtēja kā neapmierinošu vai drīzāk neapmierinošu. Apmierināti vai drīzāk apmierināti ar savu finansiālo stāvokli ir 45% pētījuma dalībnieku;**
 - ✓ **Zems uzticēšanās līmenis valsts institūcijām. Dominējošā Latvijas iedzīvotāju daļa atzina, ka kopumā neuzticas Saeimai (79%) un valdībai (73%). Arī Valsts ieņēmumu dienestam neuzticas gandrīz divas trešdaļas (64%) pētījuma dalībnieku.**
 - ✓ **Kopumā kritisks valsts un pašvaldību piedāvāto pakalpojumu kvalitātes vērtējums. Latvijas iedzīvotāju vairākumu neapmierina tādi valsts un pašvaldību piedāvātie pakalpojumi, kā infrastruktūra (ceļi) (neapmierina 76% iedzīvotāju), veselības aprūpe (73%), sociālās garantijas (58%). Nedaudz vairāk par pusi respondentu ir vairāk vai mazāk apmierināti ar tādiem valsts un pašvaldību nodrošinātajiem pakalpojumiem, kā izglītība (apmierina 54% iedzīvotāju) un iekšējā drošība (policija) (51%).**
- ❖ **Pētījuma rezultāti liecina, ka nozīmīga Latvijas iedzīvotāju daļa ir saskārušies ar kādām nodokļu nemaksāšanas situācijām:**
 - ✓ **22% pētījuma dalībnieku atzina, ka kāds viņu ģimenes loceklis vai draugs pēdējā gada laikā ir saņēmis atalgojumu, par kuru nav nomaksāti nodokļi;**
 - ✓ **34% respondentu atzina, ka pats vai kāds ģimenes loceklis pēdējā gada laikā ir norēķinājies par precī vai pakalpojumu, pretī nesaņemot čeku vai kvīti.**

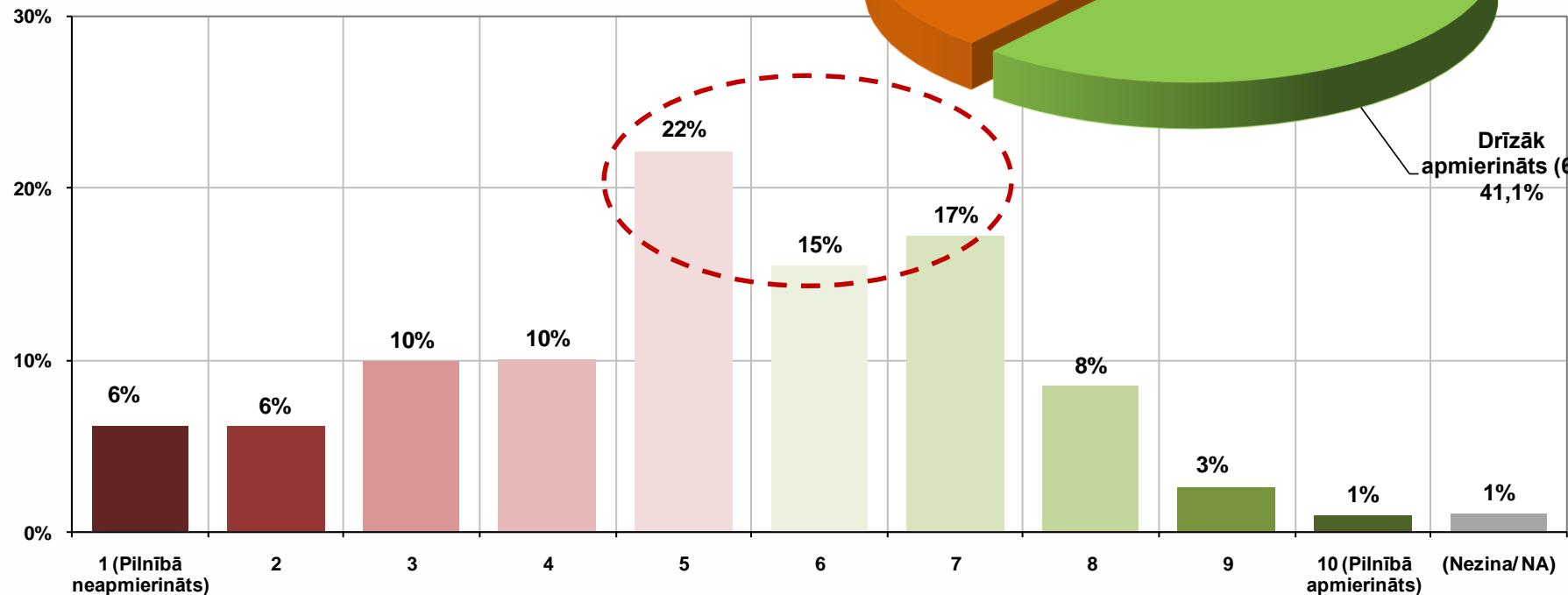
- ❖ Saskaņā ar pētījuma rezultātiem, Latvijas sabiedrībā valda noraidošā attieksme pret korupciju un nodokļu nemaksāšanu. Vairāk nekā trīs ceturtdaļas aptaujas dalībnieku kukuļu došanu, kukuļu ņemšanu un nodokļu nemaksāšanu vērtēja kā neattaisnojamu vai drīzāk neattaisnojamu.
- ❖ Latvijas sabiedrības priekšstats korupcija un nodokļu nemaksāšana Latvijā ir kopumā izplatītākas parādības nekā vidēji Eiropas Savienībā.
- ❖ Dominējošā daļa aptaujāto Latvijas iedzīvotāju kopumā piekrita sekojošiem apgalvojumiem:
 - ✓ *Nodokļu nomaksa ir valsts iedzīvotāju pienākums* (piekrita 81% respondentu);
 - ✓ *Norēķinoties par precēm vai pakalpojumiem, vienmēr ir svarīgi nomaksāt arī attiecīgos nodokļus* (piekrita 68% respondentu).
- ❖ Pārliecinošs aptaujāto Latvijas iedzīvotāju vairākums kopumā noraidīja sekojošus apgalvojumus:
 - ✓ *Iekasētie nodokļi tiek tērēti pareizi* (nepiekrita 78% respondentu);
 - ✓ *Nodokļu sistēma Latvijā ir godīga* (nepiekrita 74% respondentu);
 - ✓ *Valsts piedāvātie pakalpojumi ir atbilstoši iekasēto nodokļu apmēram* (nepiekrita 68% respondentu).
- ❖ Vērtējot valsts un indivīda lomu labklājības nodrošināšanā, pētījuma dalībnieku vidū valdīja (piekrita 64% respondentu) priekšstats, ka valstij ir jāuzņemas lielāka atbildība, lai ikviens būtu nodrošināts. Viedokli, ka cilvēkiem pašiem ir jāuzņemas lielāka atbildība par savu nodrošināšanu, pārstāvēja katrs trešais (33%) respondents.

- ❖ Runājot par veselības aprūpes pakalpojumu finansējumu, aptaujāto Latvijas iedzīvotāju vidū dominēja (piekrita 81% respondentu) priekšstats, ka valstij ir pilnībā jāfinansē veselības aprūpes pakalpojumi. Viedokli, ka cilvēkiem pašiem jāuzņemas atbildība par savu medicīnisko vajadzību nodrošināšanu, pārstāvēja 17% respondentu.
- ❖ Vairākuma (58%) aptaujāto Latvijas iedzīvotāju skatījumā nozīmīgākais solis iekasēto nodokļu apjoma palielināšanai varētu būt ēnu ekonomikas īpatsvara samazināšana valstī. 13% pētījuma dalībnieku pārstāvēja viedokli, ka iekasēto nodokļu apjoma palielināšanai līdzētu esošo nodokļu atlaižu atcelšana vai samazināšana.

III Aptaujas rezultāti

1. Pašreizējā finansiālā stāvokļa vērtējums

Cik apmierināts/-a Jūs esat ar savu pašreizējo finansiālo stāvokli?
 Vērtējumu, lūdzu, sniedziet skalā no 1 līdz 10,
 kur 1 nozīmē "pilnībā neapmierināts" un 10 – "pilnībā apmierināts"

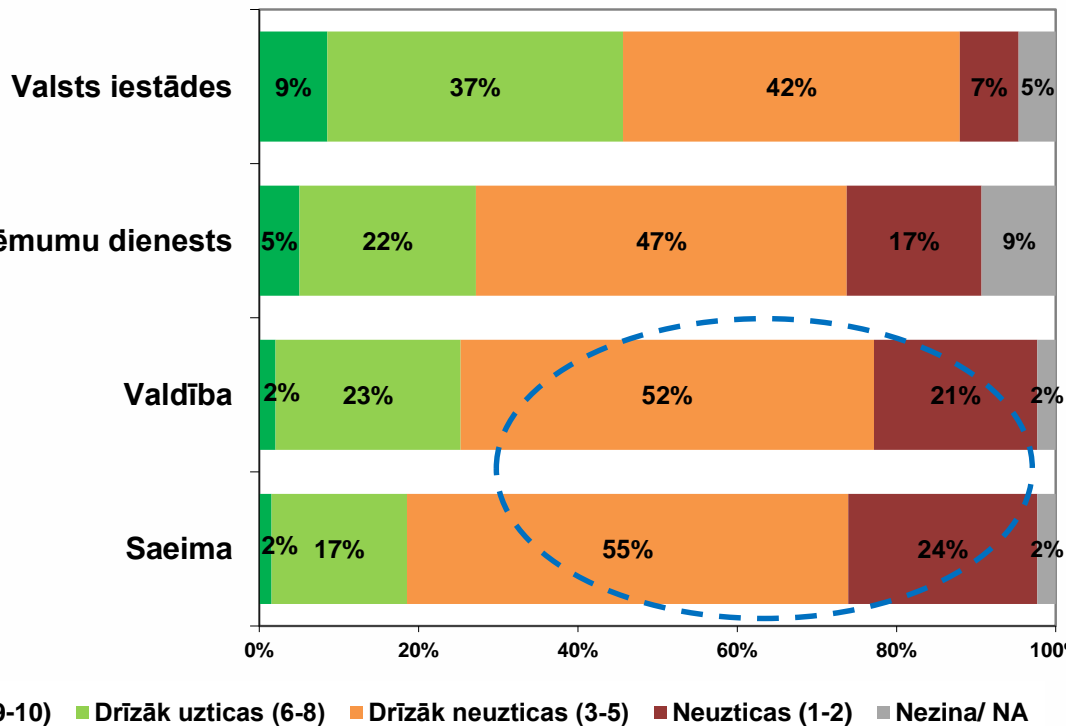

Bāze: visi respondenti, n=1029

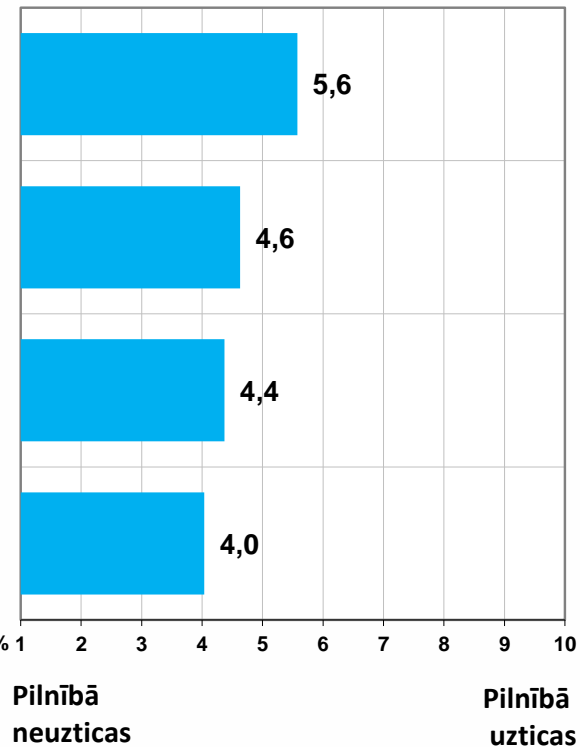
Vidējais sava finansiālā stāvokļa vērtējums 10 punktu skalā (kur 1 nozīmē "pilnībā neapmierināts" un 10 – "pilnībā apmierināts") – 5,2 punkti

2. Uzticēšanās valsts institūcijām

Cik lielā mērā Jūs uzticiaties vai neuzticiaties sekojošām valsts institūcijām?
Vērtējumu, lūdzu, sniedziet skalā no 1 līdz 10, kur 1 nozīmē "pilnībā neuzticos" un 10 – "pilnībā uzticos"

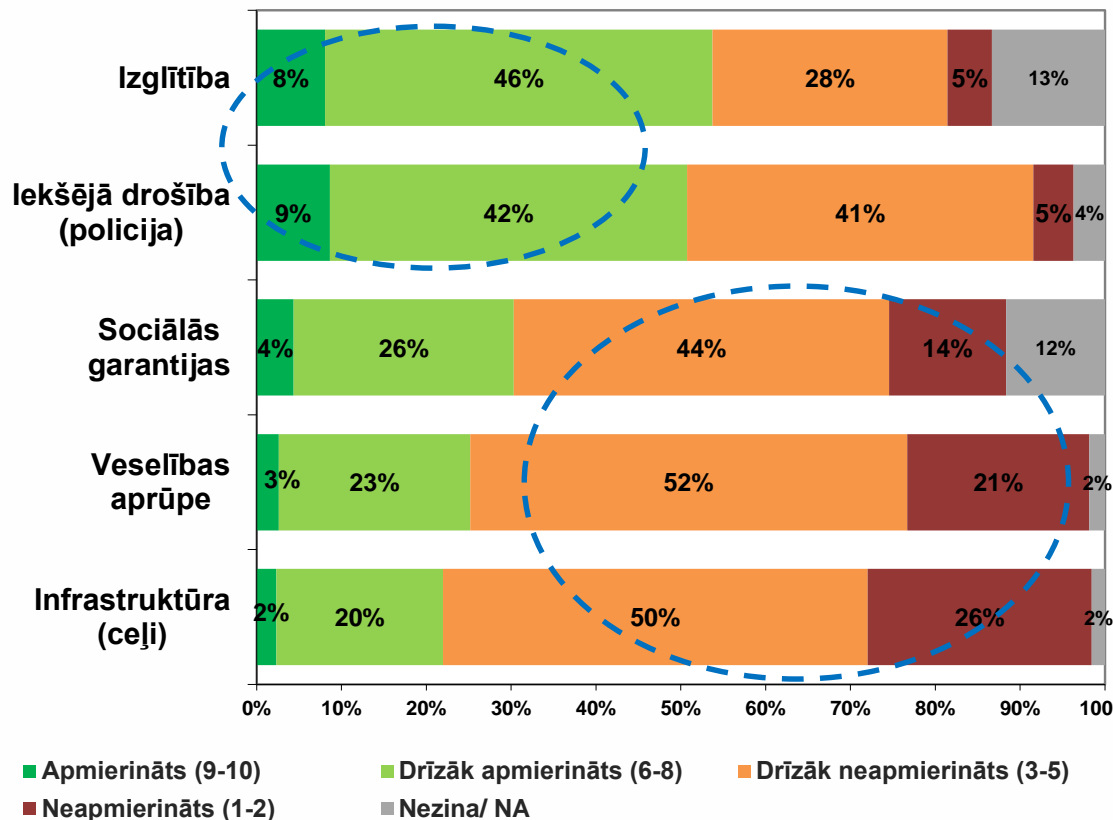
Vidējais vērtējums 10 punktu skalā,
kur 1 nozīmē "pilnībā neuzticos" un 10 – "pilnībā uzticos"

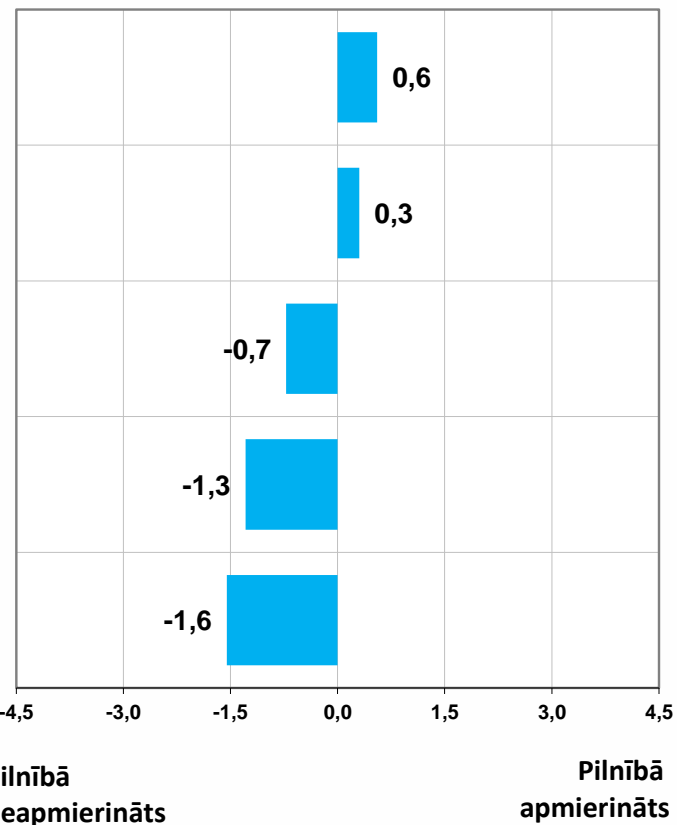
Bāze: visi respondenti, n=1029

3. Apmierinātība ar valsts un pašvaldību piedāvāto pakalpojumu kvalitāti

Cik lielā mērā Jūs esat apmierināts/a ar valsts un pašvaldību piedāvāto pakalpojumu kvalitāti šajās jomās? Vērtējumu, lūdzu, sniedziet skalā no 1 līdz 10, kur 1 nozīmē "pilnībā neapmierināts" un 10 – "pilnībā apmierināts"

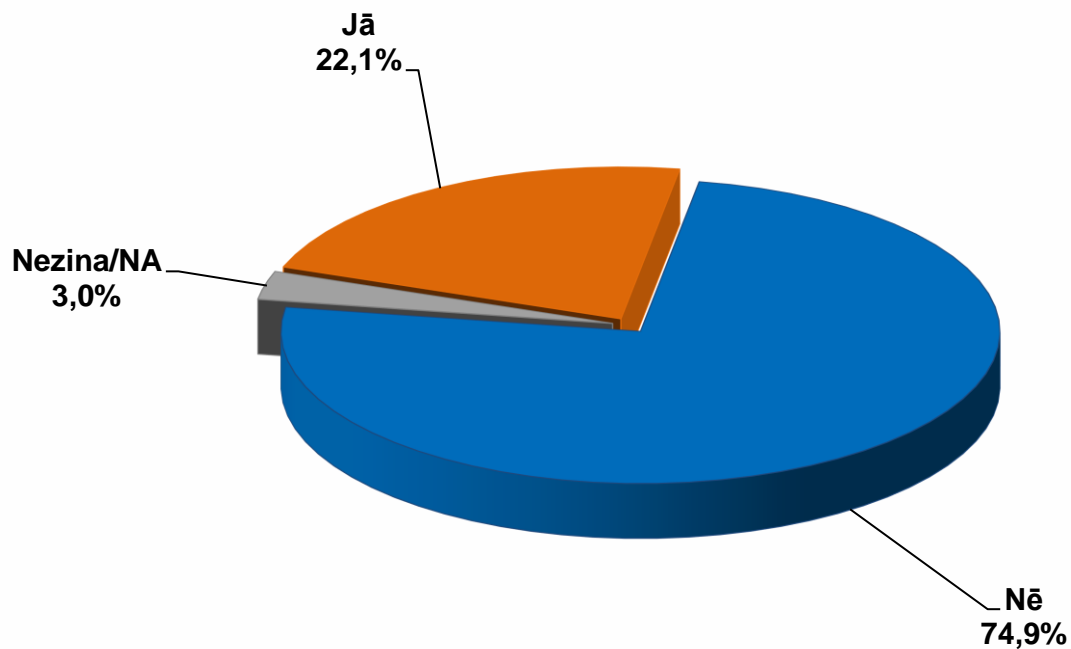
Vidējais vērtējums 10 punktu skalā, kur -4,5 nozīmē "pilnībā neapmierināts" un 4,5 nozīmē "pilnībā apmierināts"

Bāze: visi respondenti, n=1029

4. Sociālo pabalstu vai sociālās palīdzības saņemšanas pieredze

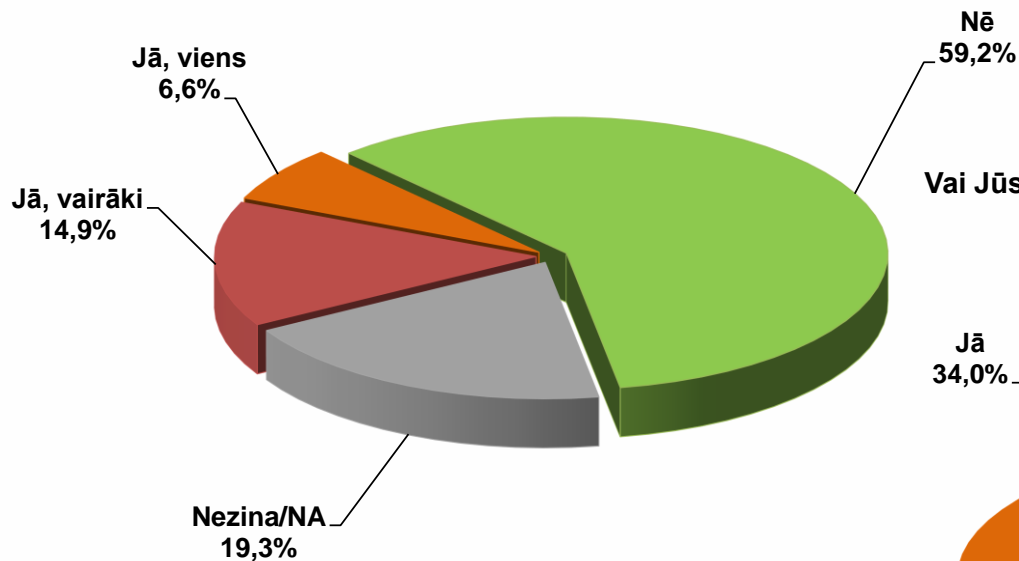
Vai pēdējo trīs gadu laikā Jūs esat saņēmis/-usi sociālos pabalstus vai sociālo palīdzību (neskaitot ar bērniem saistītos pabalstus)?

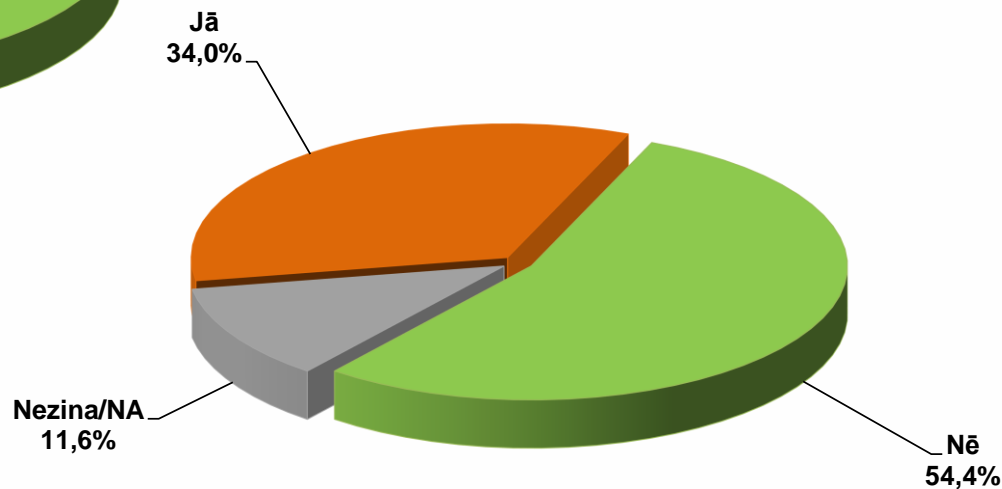
Bāze: visi respondenti, n=1029

5. Saskaņ� ar nodokļu nemaksāšanas situācijām

Vai kāds Jūsu draugs vai ģimenes loceklis pēdējā gada laikā ir saņēmis atalgojumu, par kuru nav nomaksāti nodokļi?

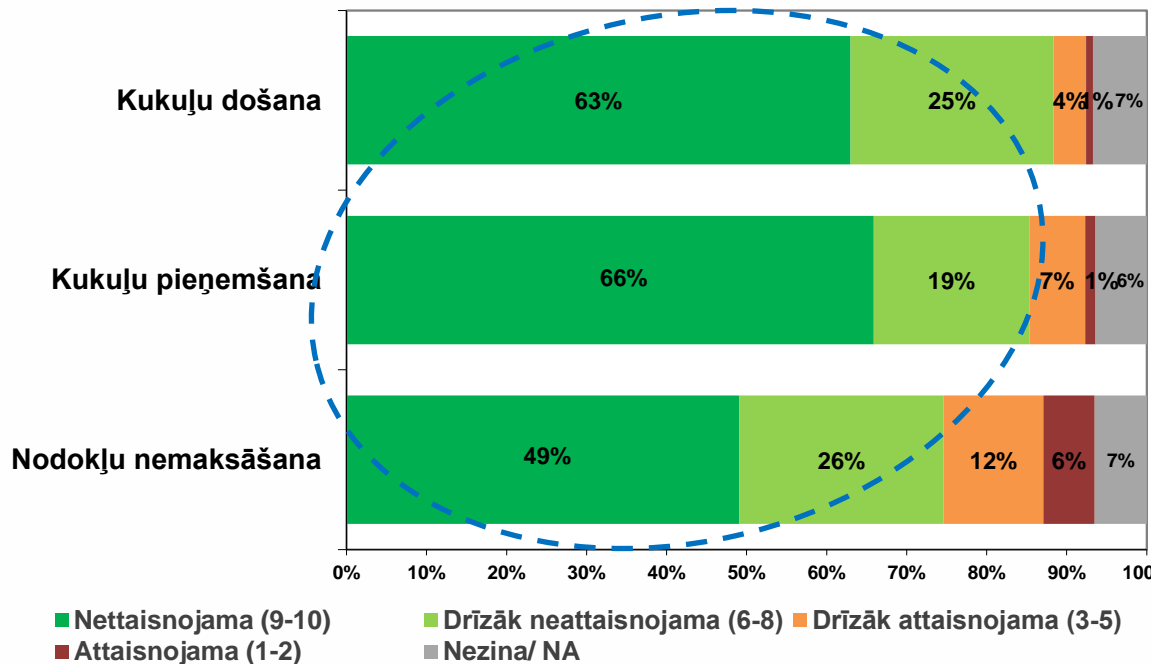
Vai Jūs vai kāds Jūsu ģimenes loceklis pēdējā gada laikā ir norēķinājies par precī vai pakalpojumu, pretī nesaņemot čekū vai kvīti?

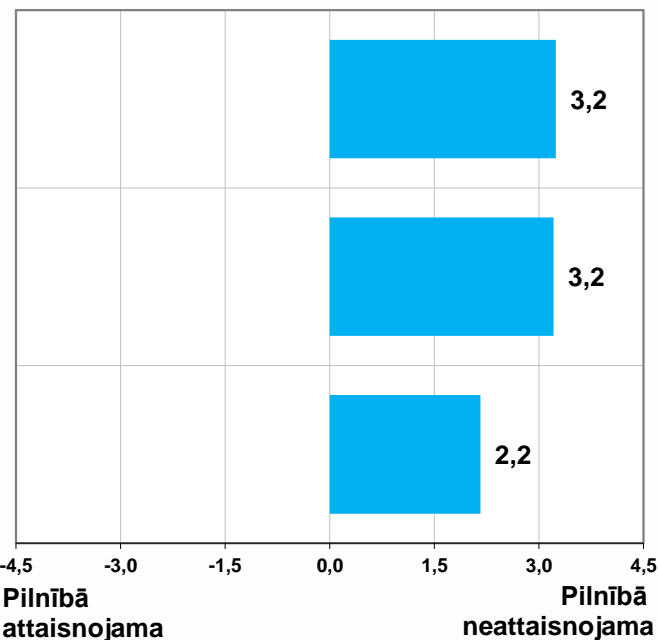
Bāze: visi respondenti, n=1029

6. Attieksme pret korupciju un nodokļu nemaksāšanu

Jūsaprāt, cik lielā mērā šāda rīcība ir attaisnojama vai neattaisnojama?
Vērtējumu, lūdzu, sniedziet skalā no 1 līdz 10, kur 1 nozīmē "pilnībā attaisnojama"
un 10 – "pilnībā neattaisnojama"

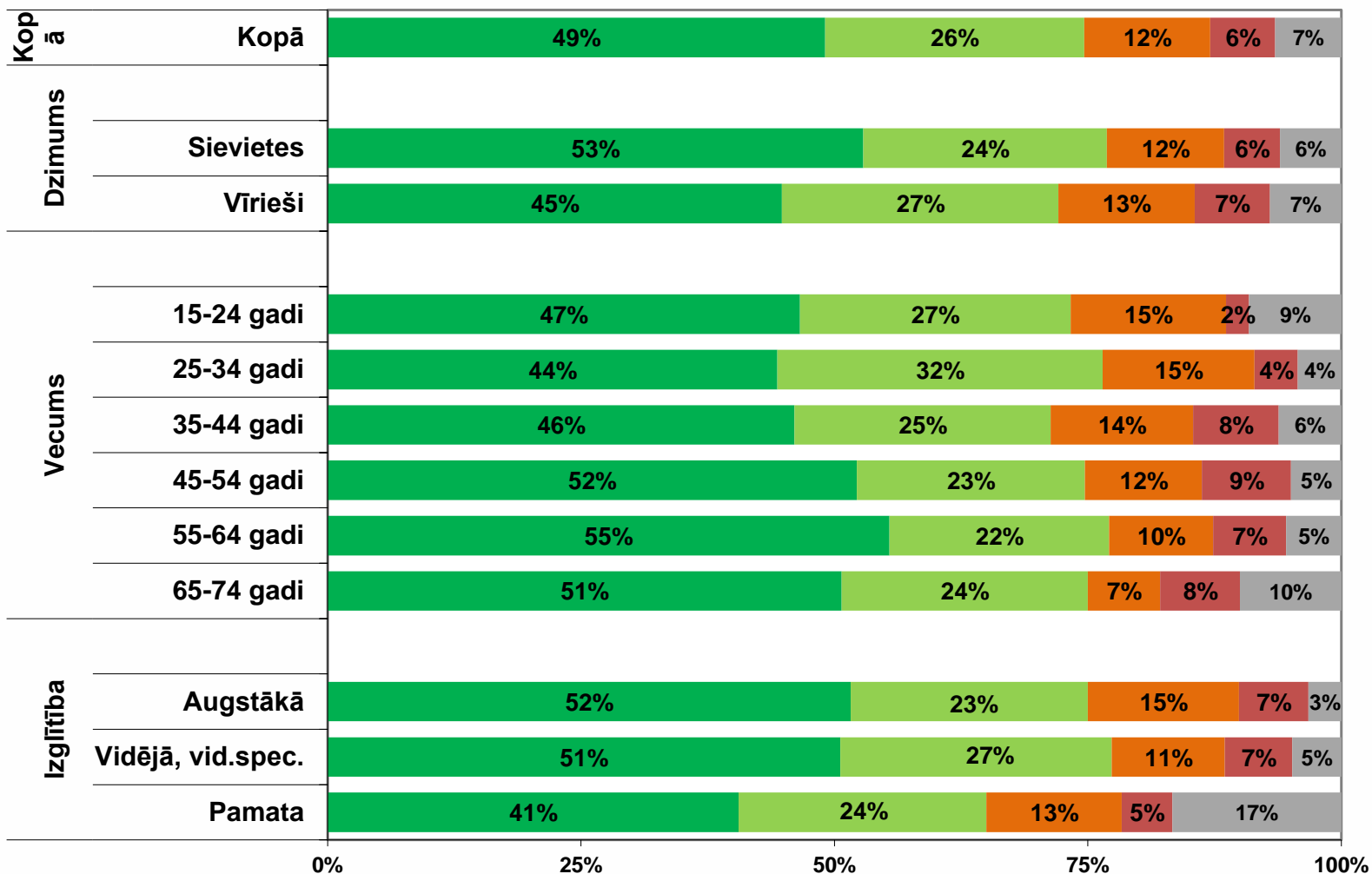

Vidējais vērtējums 10 punktu skalā,
kur -4,5 nozīmē "pilnībā attaisnojama" un
4,5 nozīmē "pilnībā neattaisnojama"

Bāze: visi respondenti, n=1029

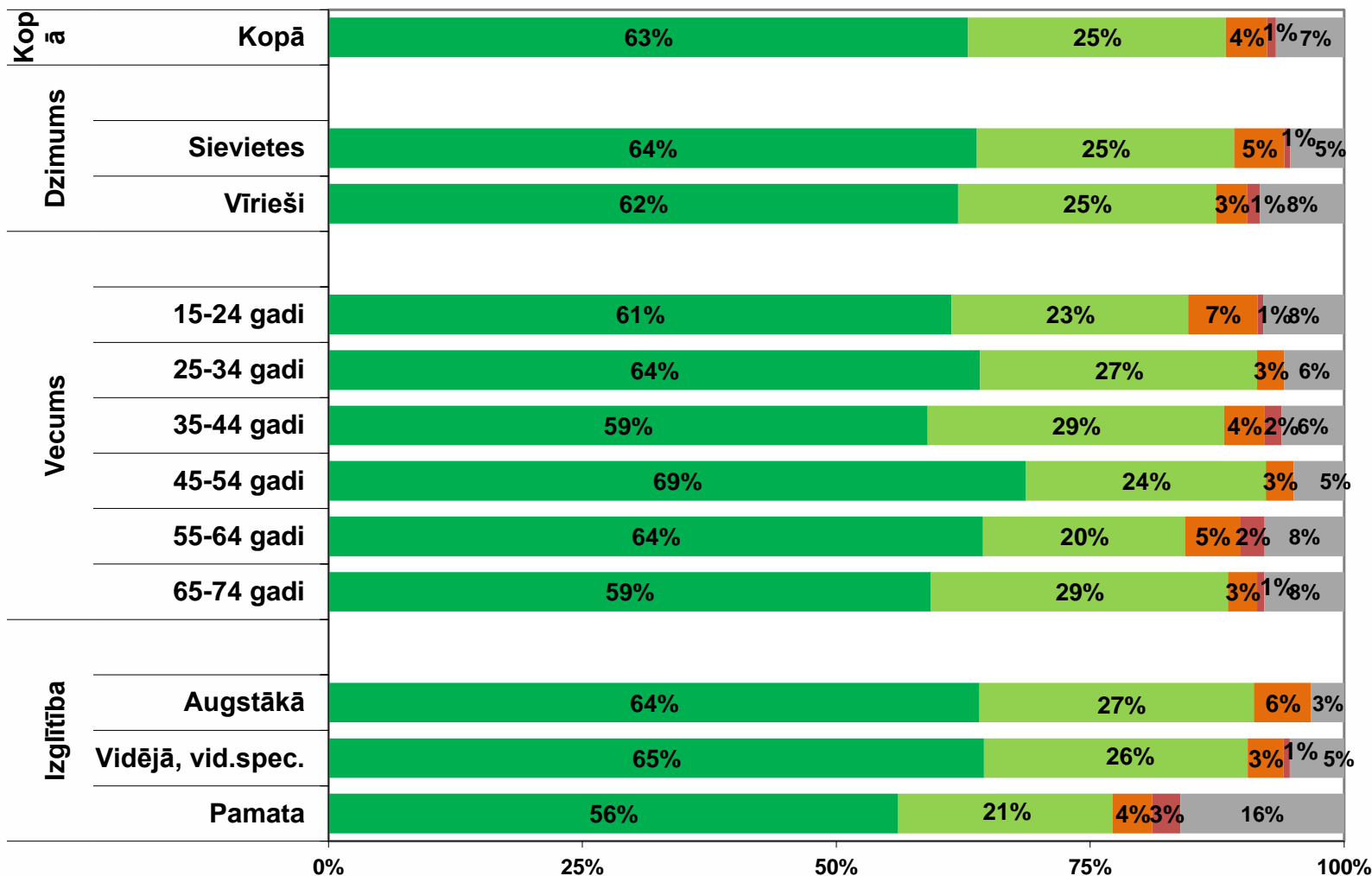
Jūsaprāt, cik lielā mērā šāda rīcība ir attaisnojama vai neattaisnojama?
NODOKĻU NEMAKSĀŠANA

Bāze: visi respondenti, n=1029

■ Nettaisnojama (9-10)
 ■ Drīzāk neattaisnojama (6-8)
 ■ Drīzāk attaisnojama (3-5)
 ■ Attaisnojama (1-2)
 ■ Nezina/ NA

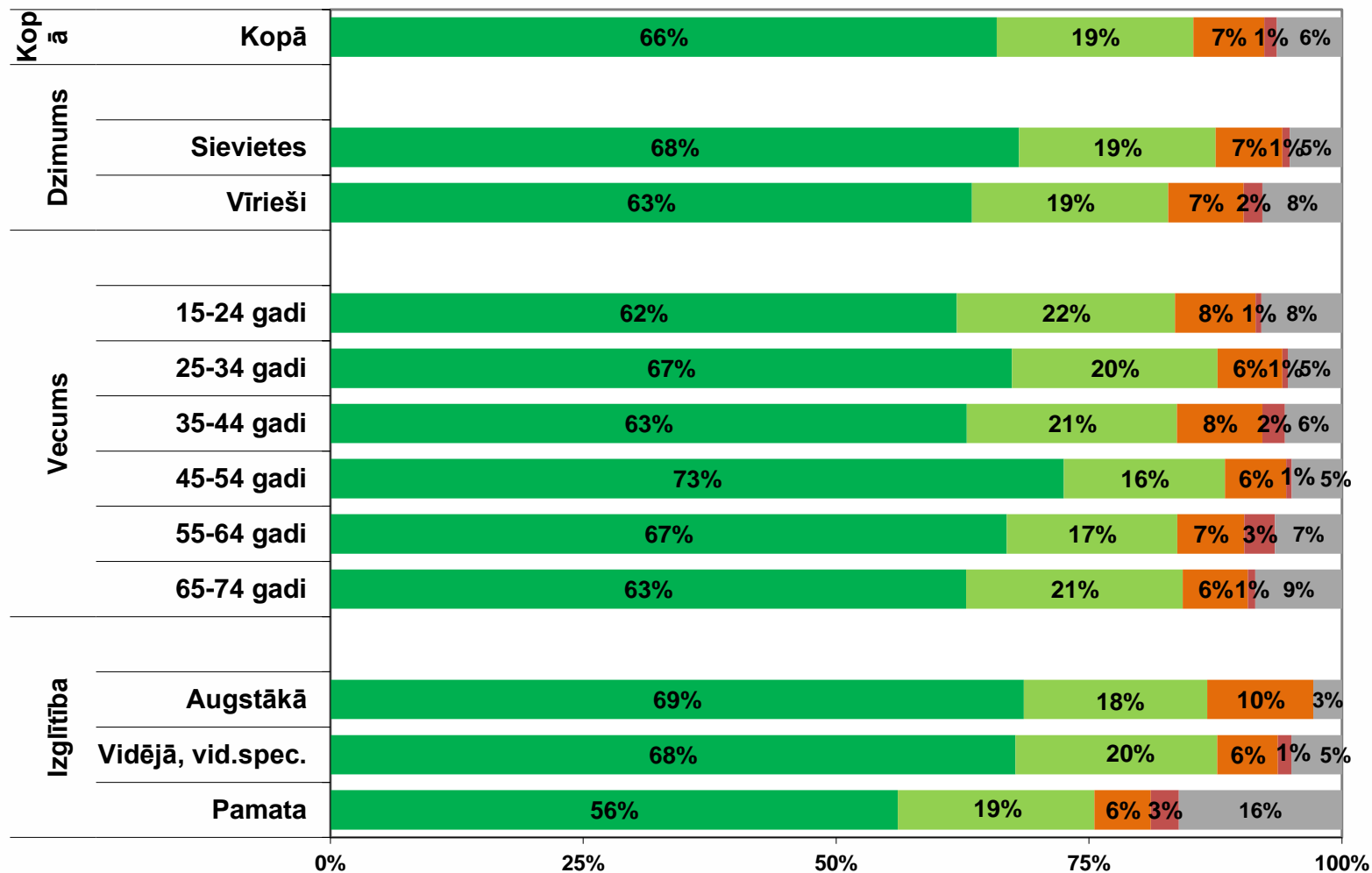
Jūsaprāt, cik lielā mērā šāda rīcība ir attaisnojama vai neattaisnojama?
KUKUĻU DOŠANA

Bāze: visi respondenti, n=1029

■ Nettaisnojama (9-10)
 ■ Drīzāk neattaisnojama (6-8)
 ■ Drīzāk attaisnojama (3-5)
■ Attaisnojama (1-2)
 ■ Nezina/ NA

Jūsaprāt, cik lielā mērā šāda rīcība ir attaisnojama vai neattaisnojama?
KUKUĻU PIENĒMŠANA

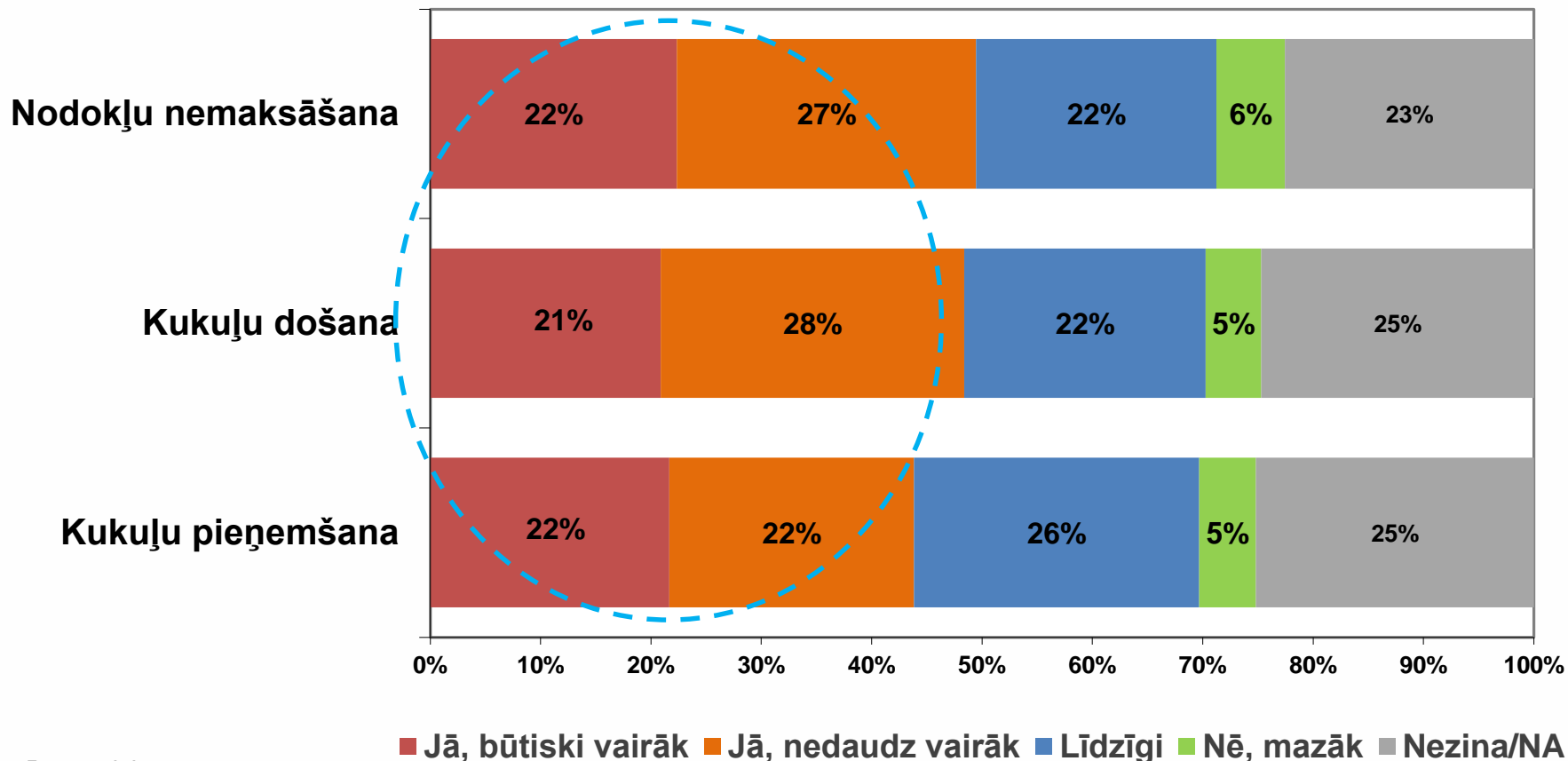

Bāze: visi respondenti, n=1029

■ Nettaisnojama (9-10)
 ■ Drīzāk neattaisnojama (6-8)
 ■ Drīzāk attaisnojama (3-5)
 ■ Attaisnojama (1-2)
 ■ Nezina/ NA

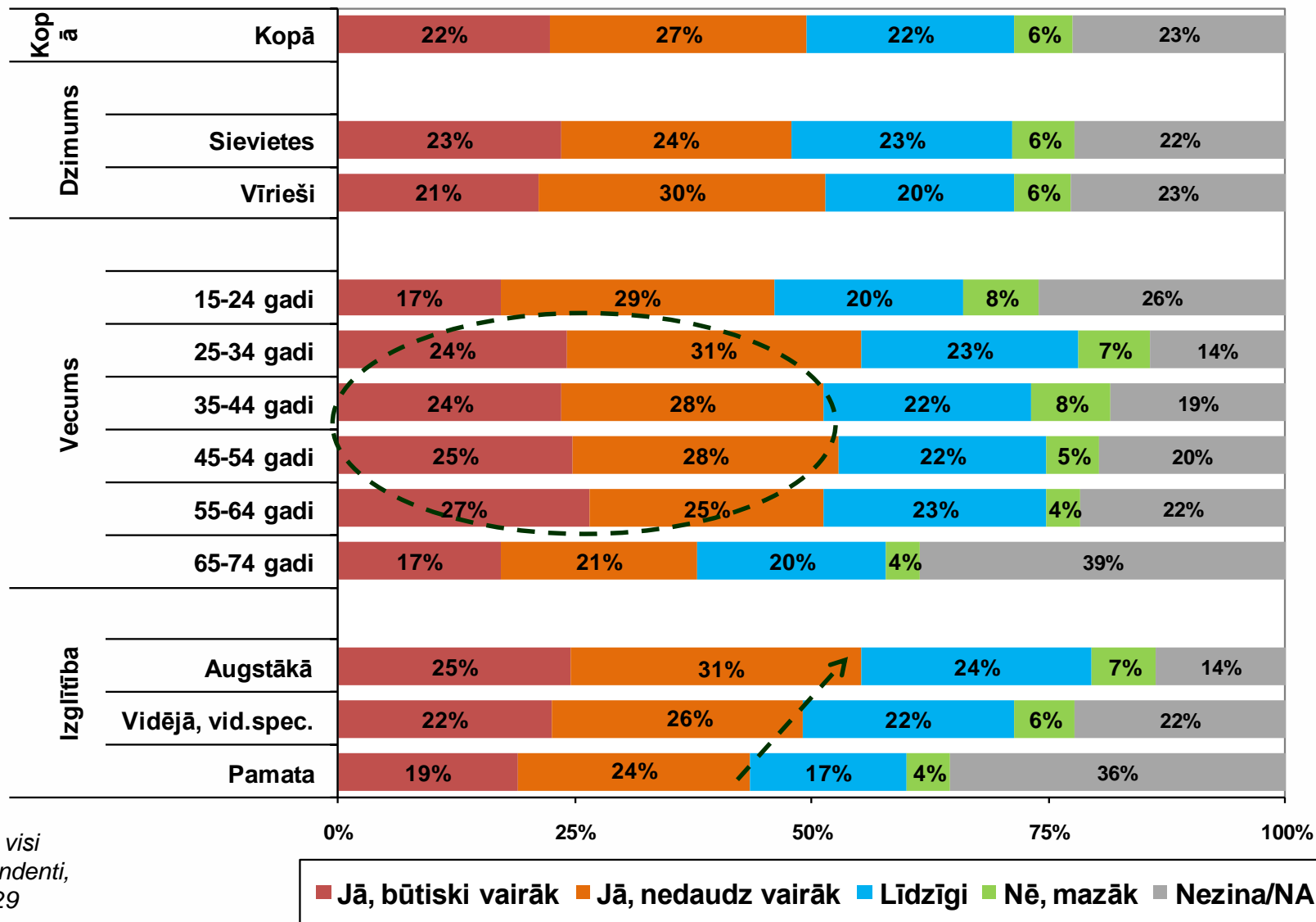
7. Korupcija un nodokļu nemaksāšana – situācijas salīdzinājums Latvijā un Eiropas Savienībā

Tagad es Jums nolasīšu vairākas situācijas. Jūsprāt, tās Latvijā ir izplatītas būtiski vairāk, nedaudz vairāk, līdzīgi, vai mazāk nekā vidēji Eiropas Savienībā?

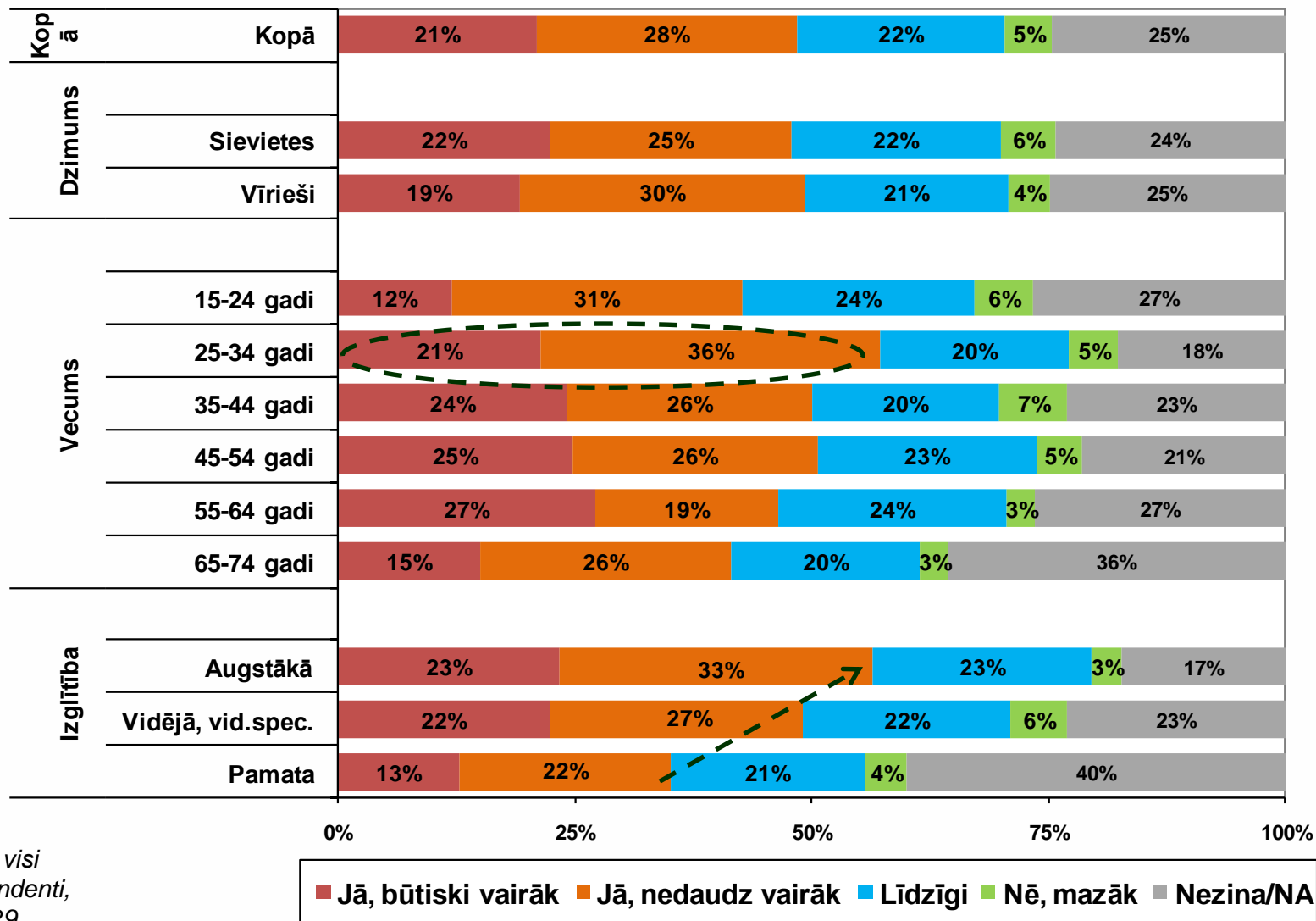
Bāze: visi respondenti,
n=1029

NODOKLU NEMAKSĀŠANA - vai tā Latvijā ir izplatīta būtiski vairāk, nedaudz vairāk, līdzīgi, vai mazāk nekā vidēji Eiropas Savienībā?

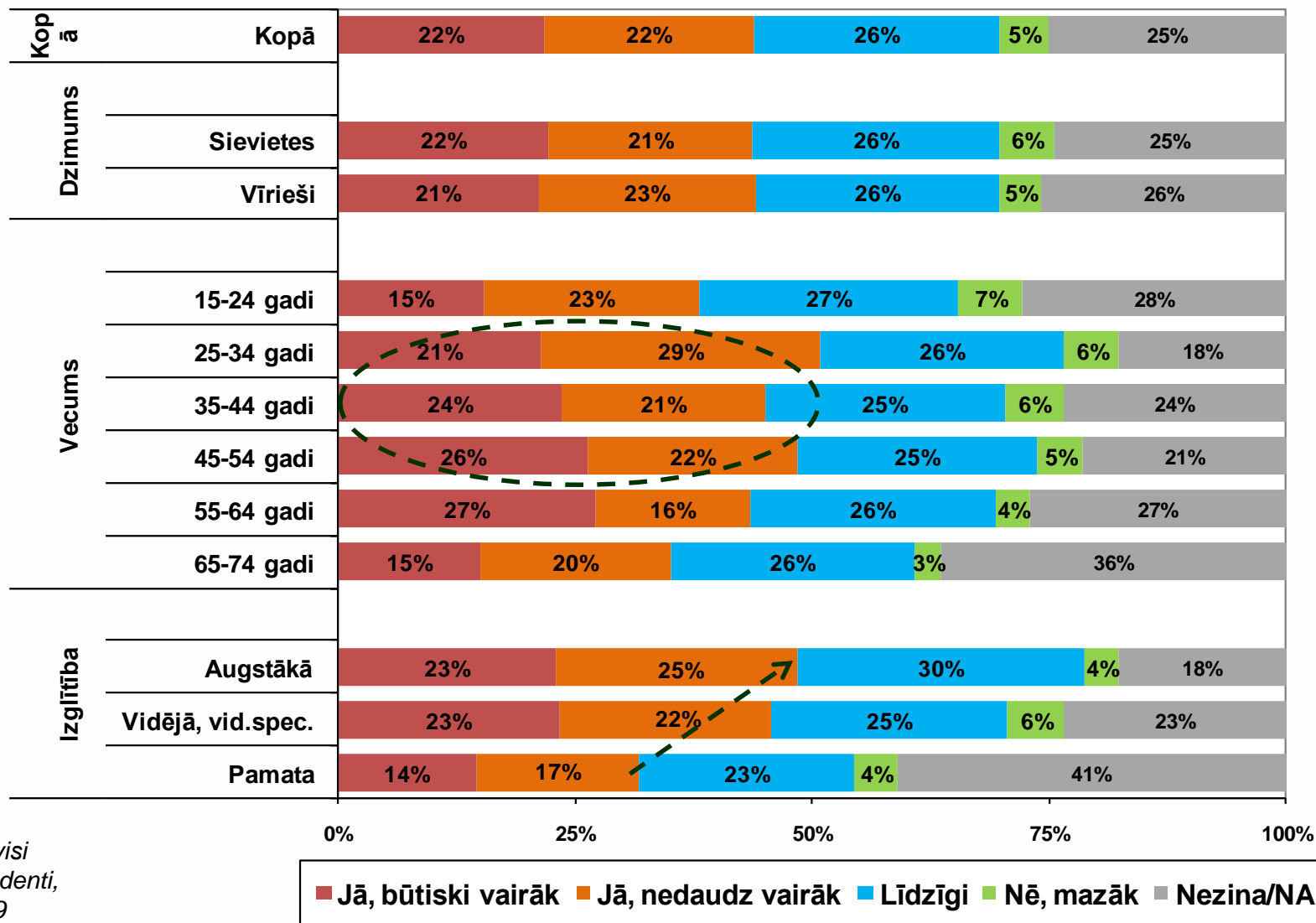
Bāze: visi respondenti, n=1029

KUKULU DOŠANA- vai tā Latvijā ir izplatīta būtiski vairāk, nedaudz vairāk, līdzīgi, vai mazāk nekā vidēji Eiropas Savienībā?

Bāze: visi respondenti, n=1029

KUKULU PIENEMŠANA - vai tā Latvijā ir izplatīta būtiski vairāk, nedaudz vairāk, līdzīgi, vai mazāk nekā vidēji Eiropas Savienībā?

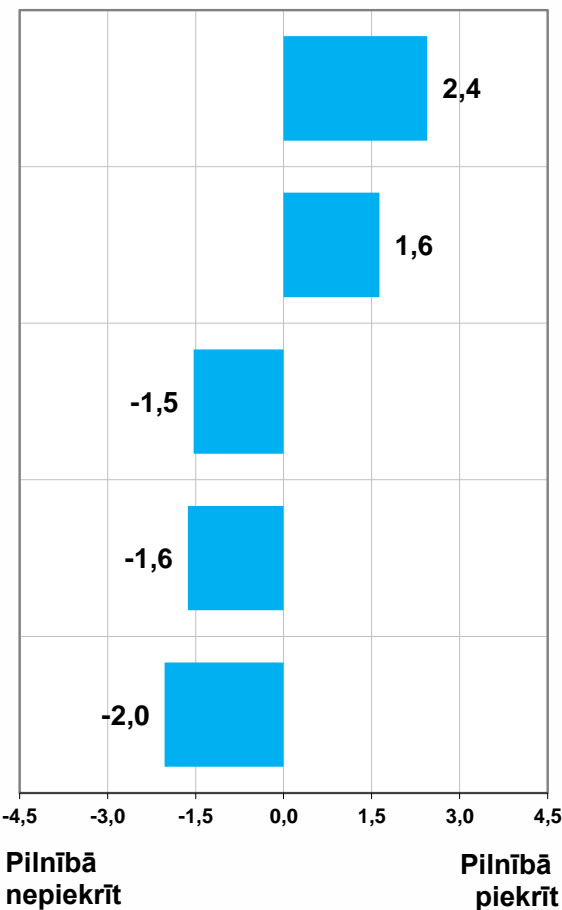
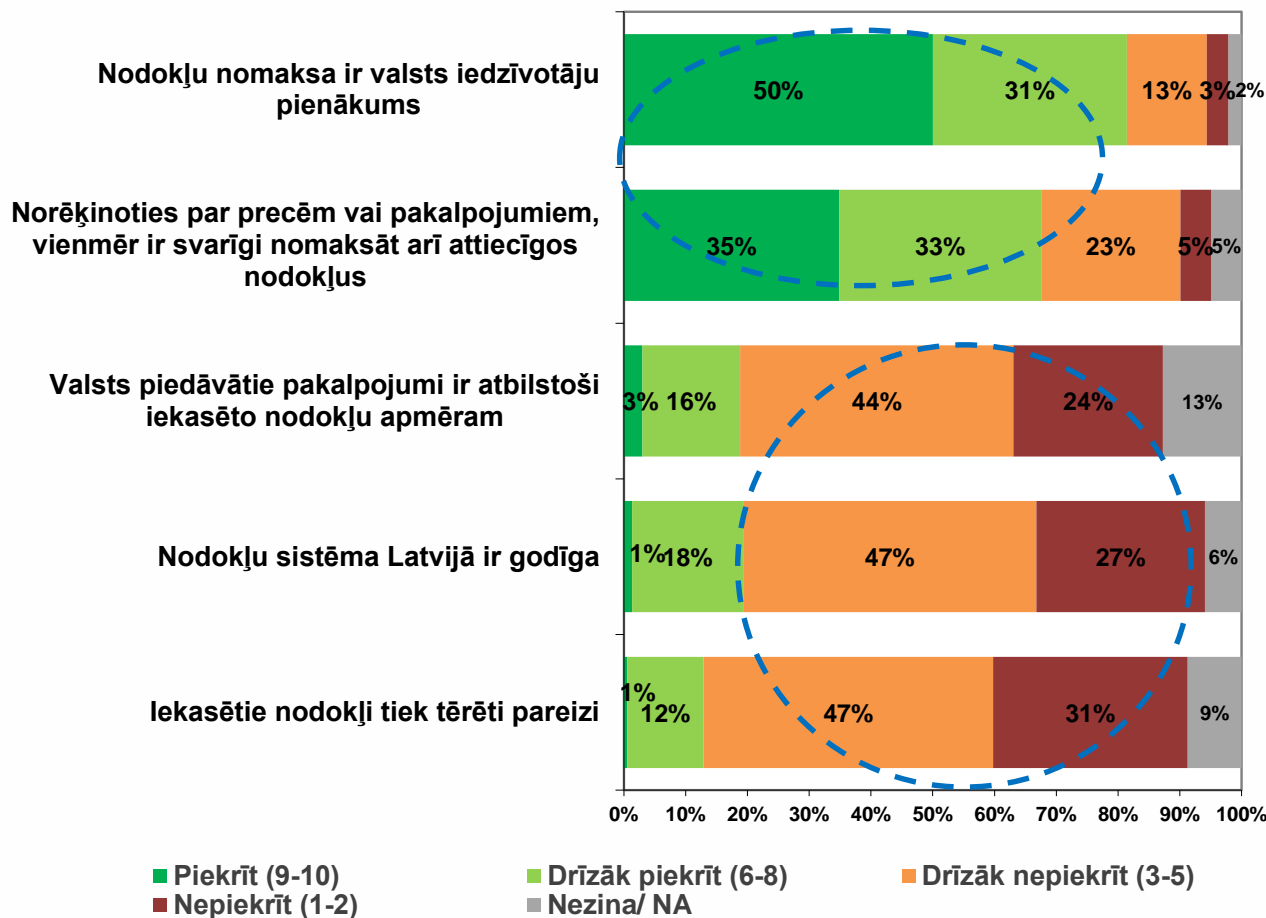

Bāze: visi respondenti, n=1029

8. Priekšstati par nodokļu nomaksu, nodokļu sistēmu un izlietojumu

Cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat sekojošiem apgalvojumiem?
Vērtējumu, lūdzu, sniedziet skalā no 1 līdz 10, kur 1 nozīmē "pilnībā nepiekrītu" un 10 – "pilnībā piekrītu"

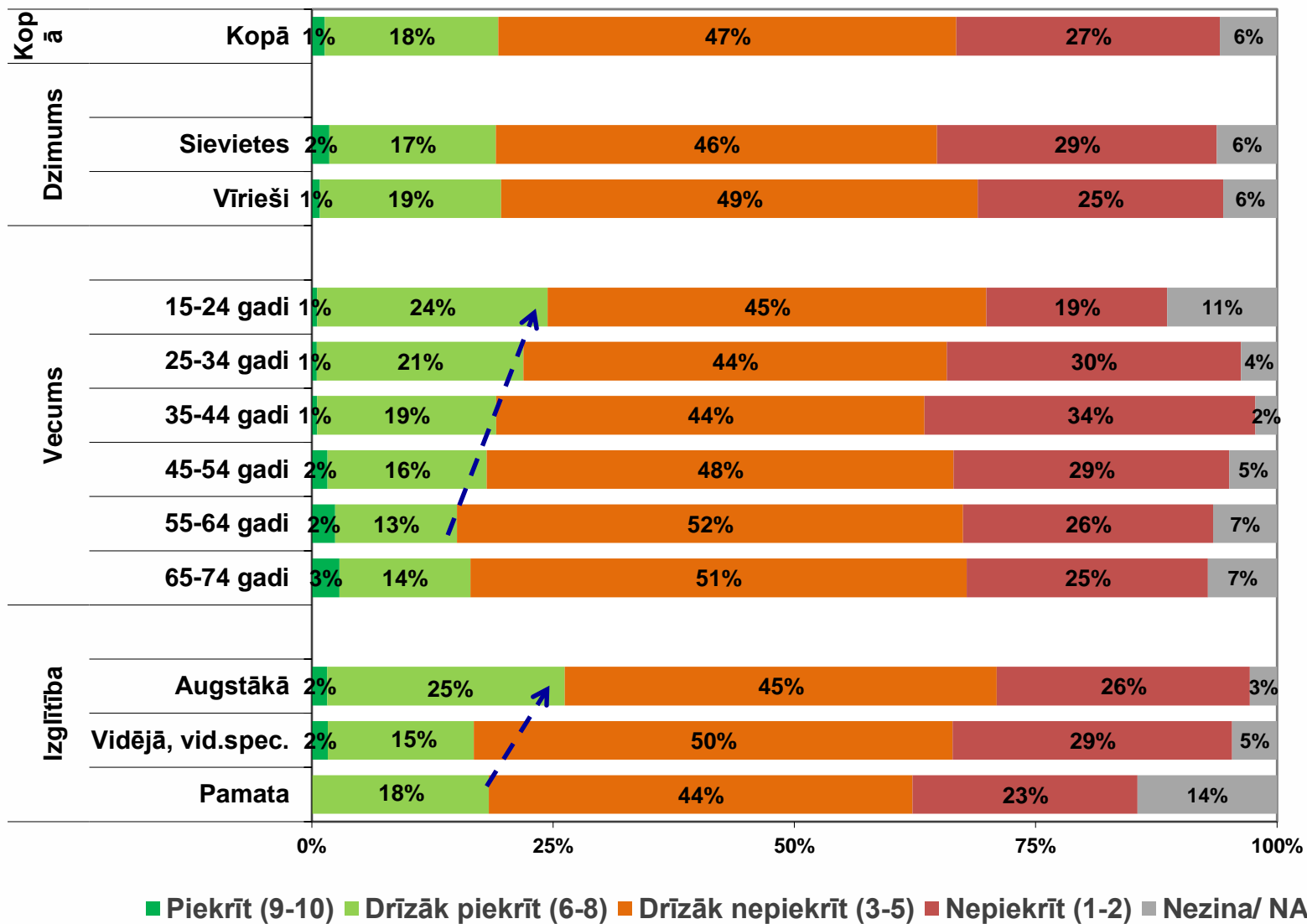
Vidējais vērtējums 10 punktu skalā,
kur -4,5 nozīmē "pilnībā nepiekrīt" un 4,5 nozīmē "pilnībā piekrīt"

Bāze: visi respondenti, n=1029

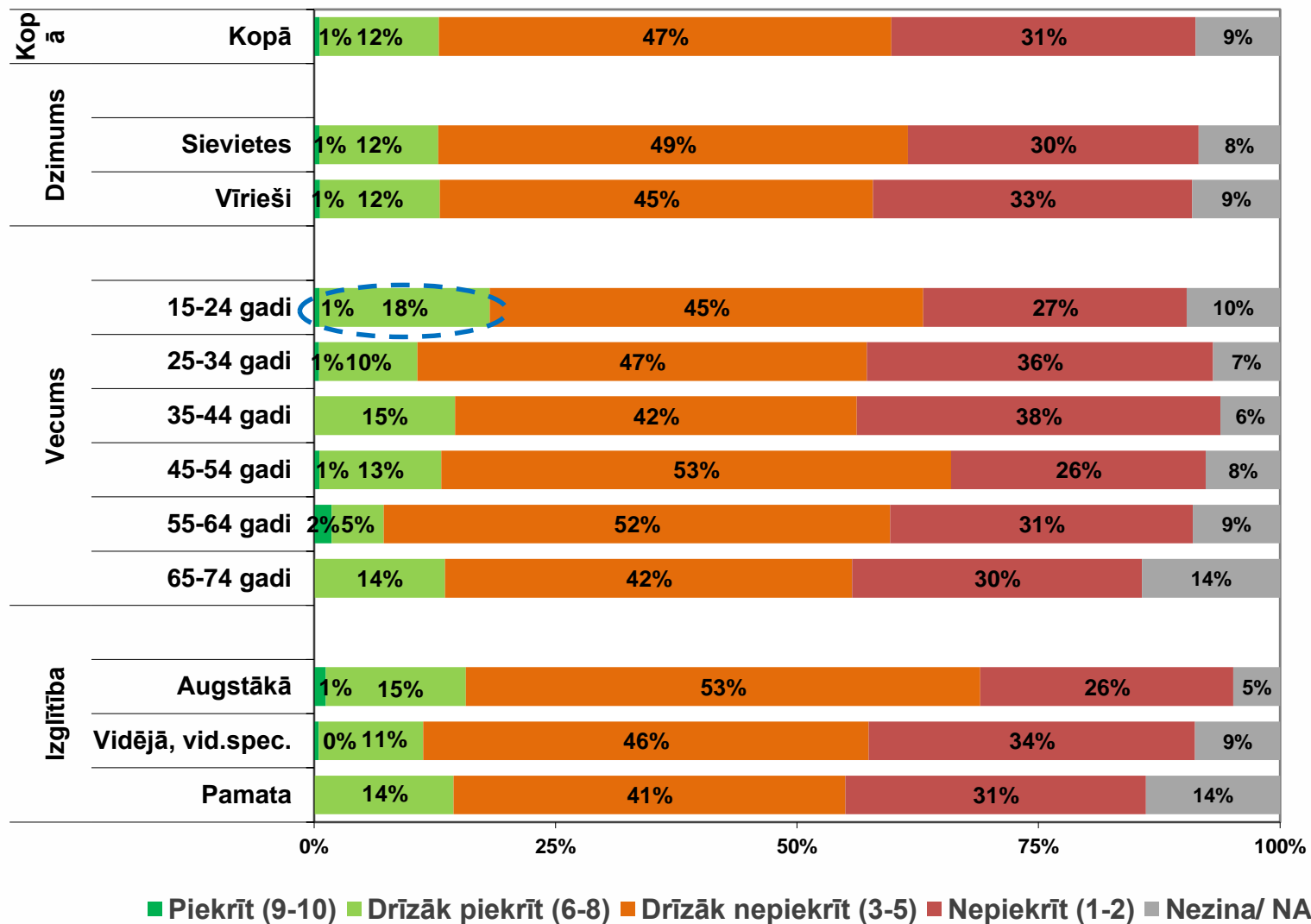
Cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat sekojošam apgalvojumam?

Nodokļu sistēma Latvijā ir godīga

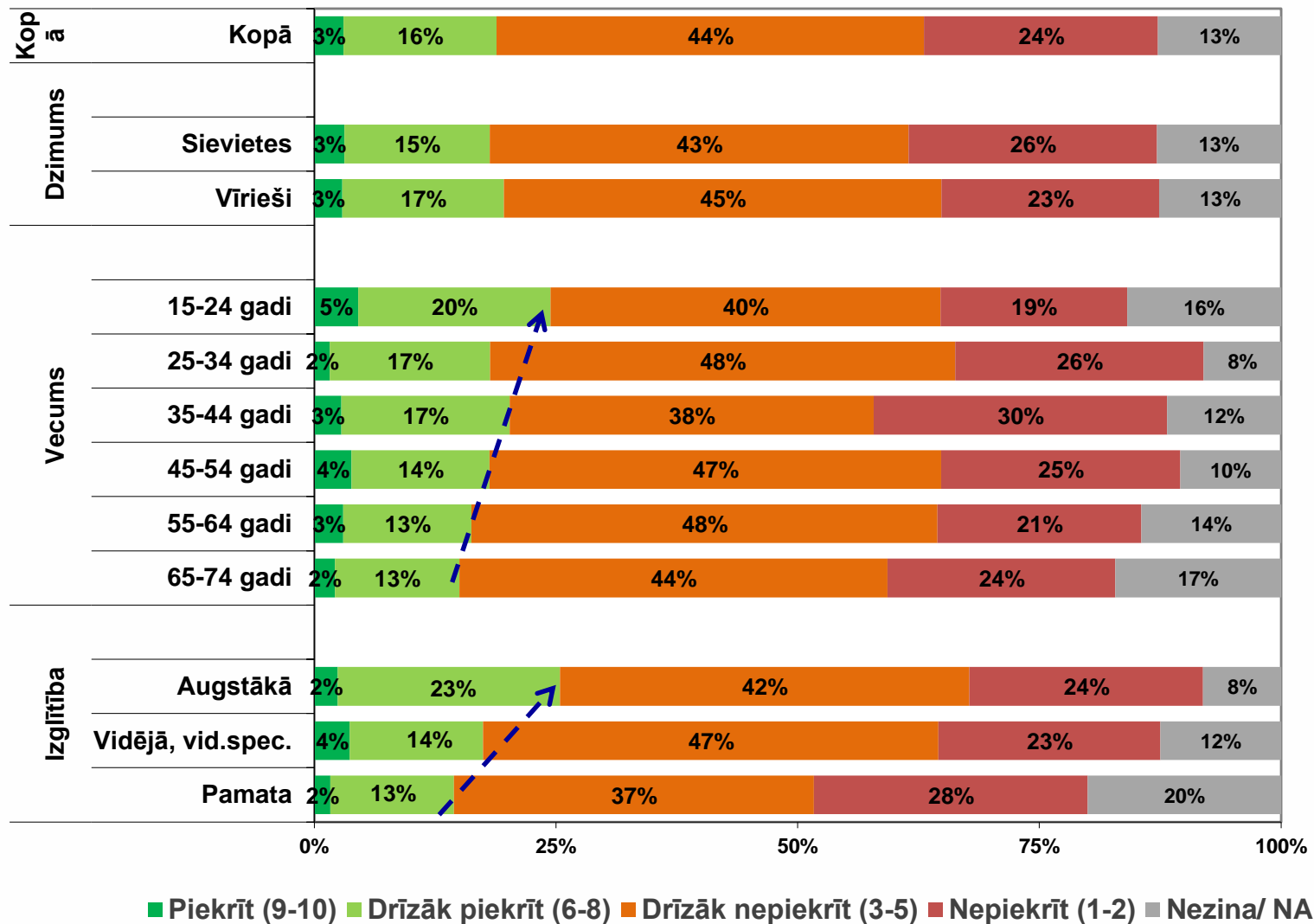
Bāze: visi respondenti, n=1029

Cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat sekojošam apgalvojumam?
Iekasētie nodokļi tiek tērēti pareizi

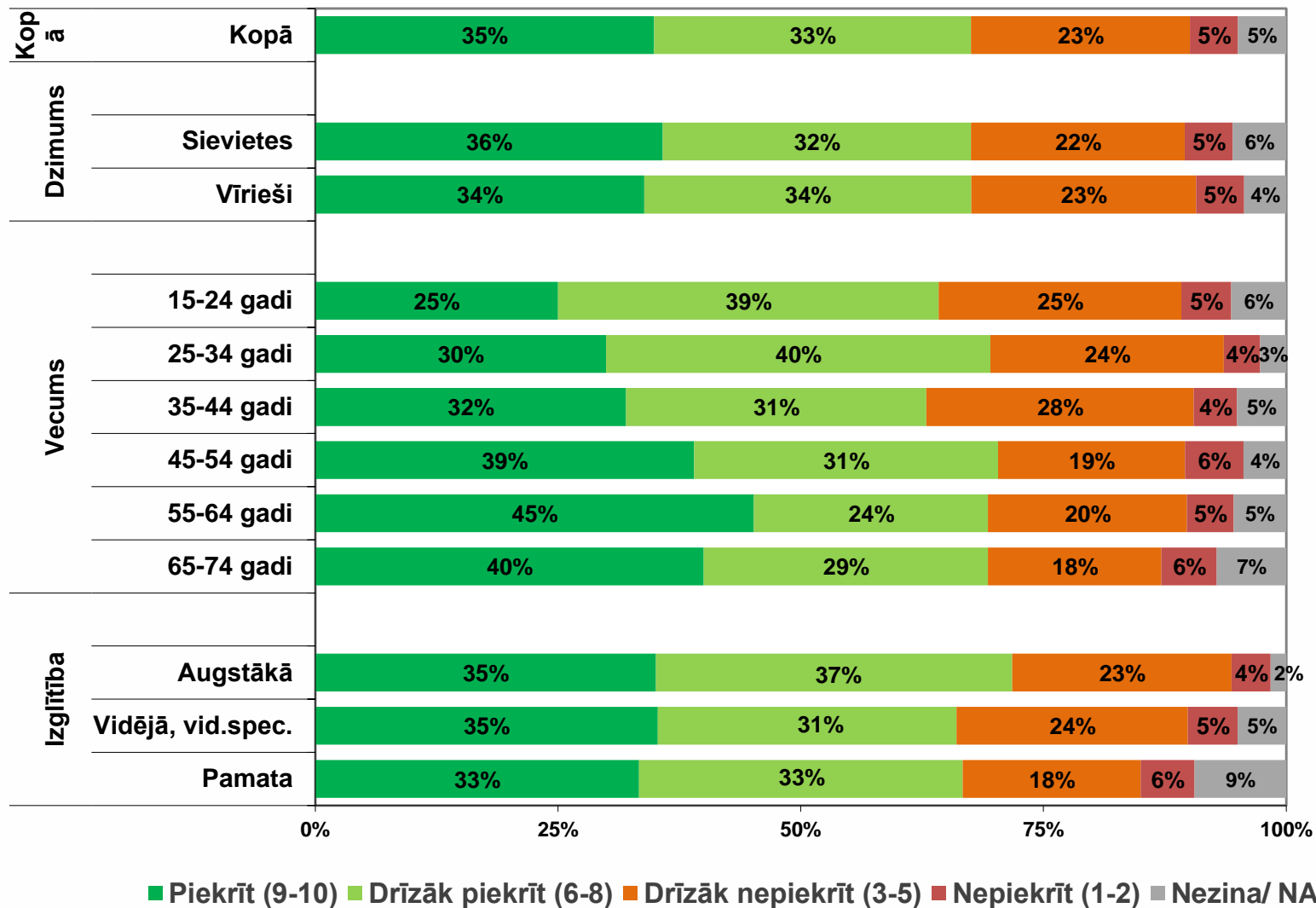
Bāze: visi respondenti, n=1029

Cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat sekojošam apgalvojumam?
Valsts piedāvātie pakalpojumi ir atbilstoši iekasēto nodokļu apmēram

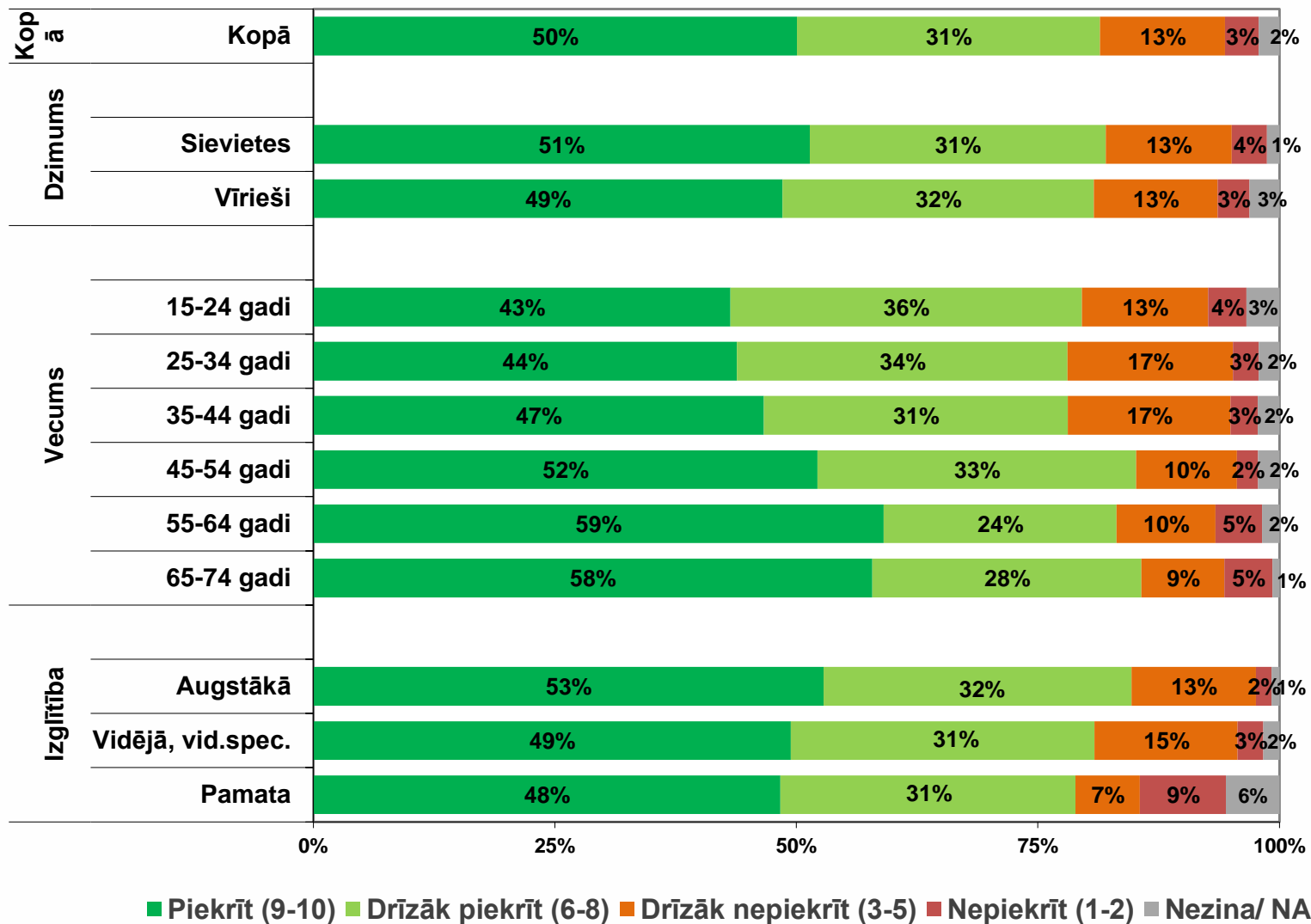
Bāze: visi respondenti, n=1029

Cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat sekojošam apgalvojumam?
**Norēķinoties par precēm vai pakalpojumiem, vienmēr ir svarīgi
 nomaksāt arī attiecīgos nodokļus**

Bāze: visi respondenti,
n=1029

Cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat sekojošam apgalvojumam?
Nodokļu nomaksa ir valsts iedzīvotāju pienākums

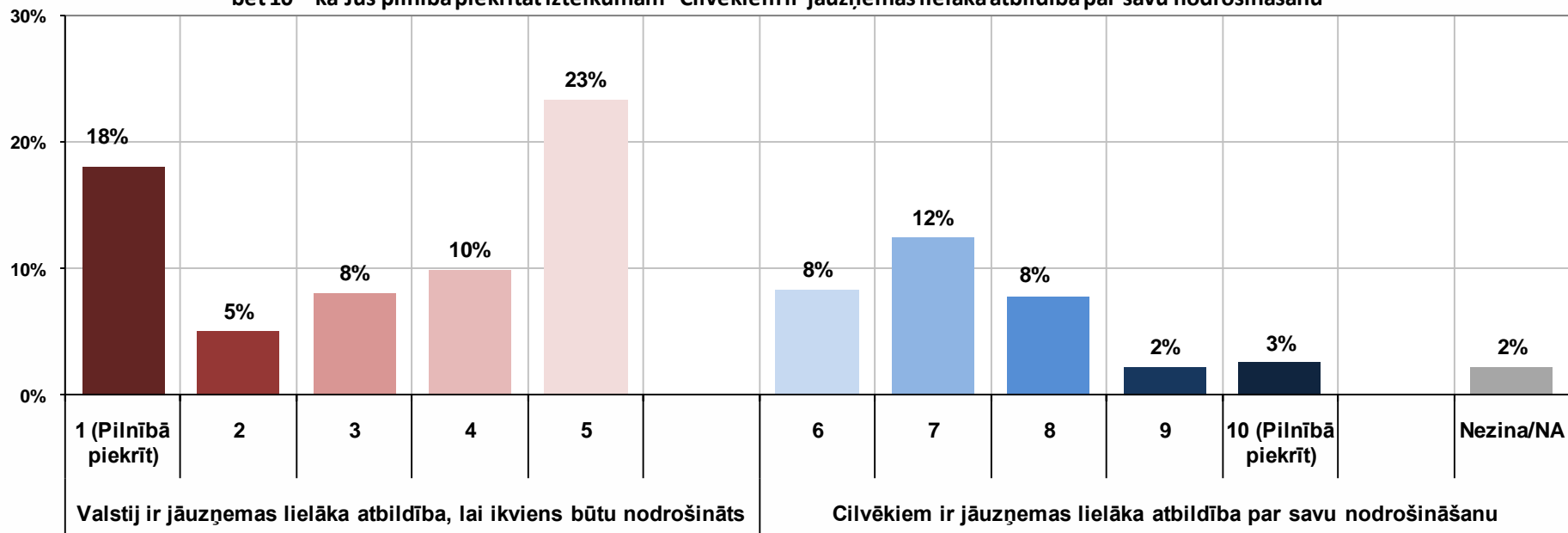

Bāze: visi respondenti,
n=1029

9. Priekšstati par valsts un indivīda lomu labklājības nodrošināšanā

Kuram no apgalvojumiem Jūs piekrītat vairāk?

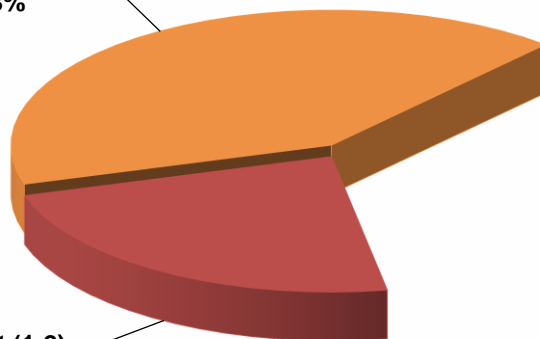
Vērtējumu sniedziet skalā no 1 līdz 10, kur 1 nozīmē, ka Jūs pilnībā piekrītat izteikumam "Valstij ir jāuzņemas lielāka atbildība, lai ikviens būtu nodrošināts", bet 10 – ka Jūs pilnībā piekrītat izteikumam "Cilvēkiem ir jāuzņemas lielāka atbildība par savu nodrošināšanu"

Valstij ir jāuzņemas lielāka atbildība, lai ikviens būtu nodrošināts

Drīzāk piekrīt (3-5)
41,3%

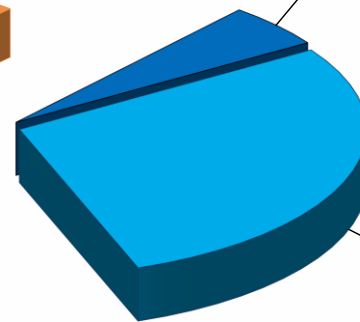
Piekrīt (1-2)
23,1%

Piekrīt (9-10)
4,8%

Cilvēkiem ir jāuzņemas lielāka atbildība par savu nodrošināšanu

Drīzāk piekrīt (6-8)
28,6%

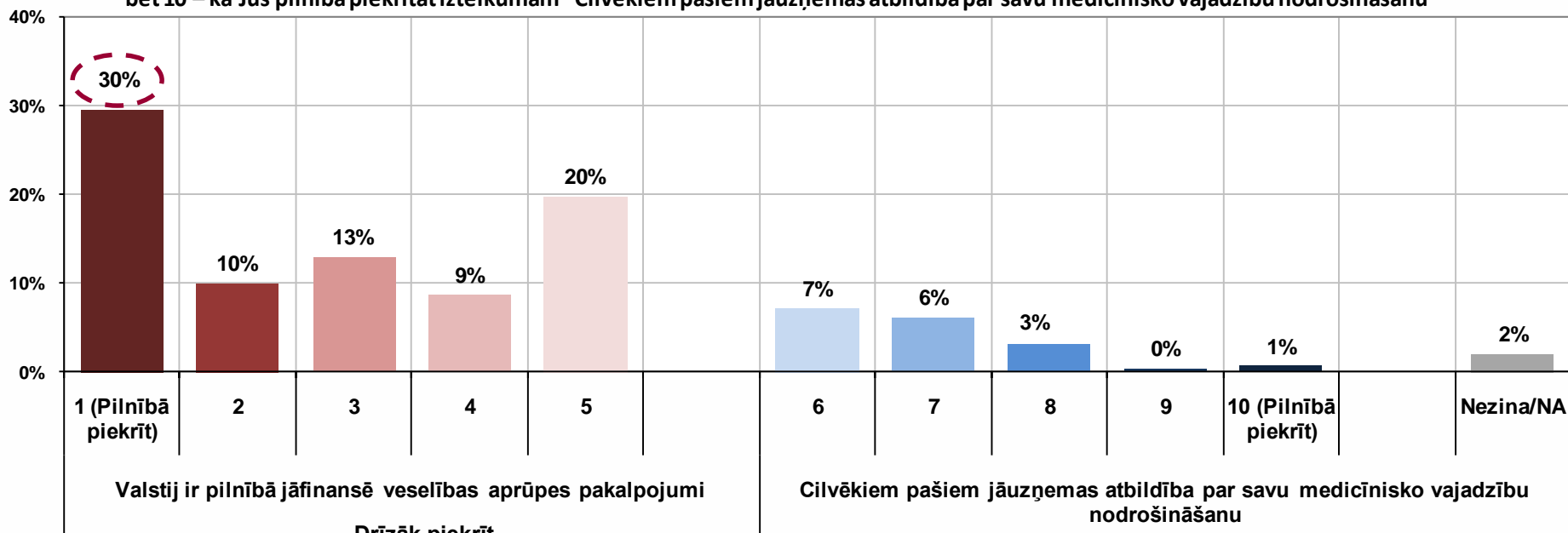

Bāze: visi respondenti, n=1029

10. Priekšstati par veselības aprūpes pakalpojumu finansējumu

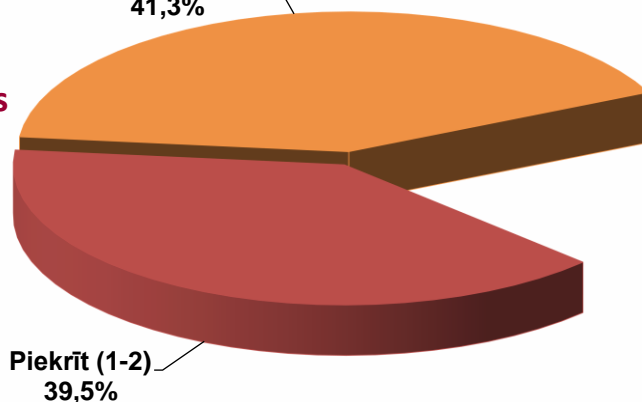
Kuram no apgalvojumiem Jūs piekrītat vairāk?

Vērtējumu sniedziet skalā no 1 līdz 10, kur 1 nozīmē, ka Jūs pilnībā piekrītat izteikumam "Valstij ir pilnībā jāfinansē veselības aprūpes pakalpojumi", bet 10 – ka Jūs pilnībā piekrītat izteikumam "Cilvēkiem pašiem jāuzņemas atbildība par savu medicīnisko vajadzību nodrošināšanu"

Valstij ir pilnībā jāfinansē veselības aprūpes pakalpojumi

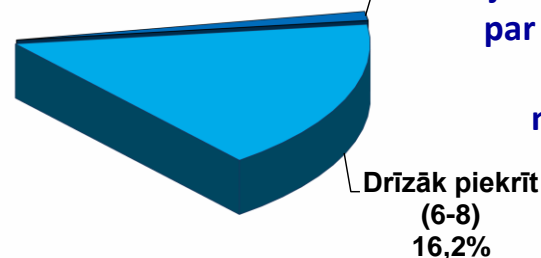
Drīzāk piekrīt (3-5)
41,3%

Bāze: visi respondenti,
n=1029

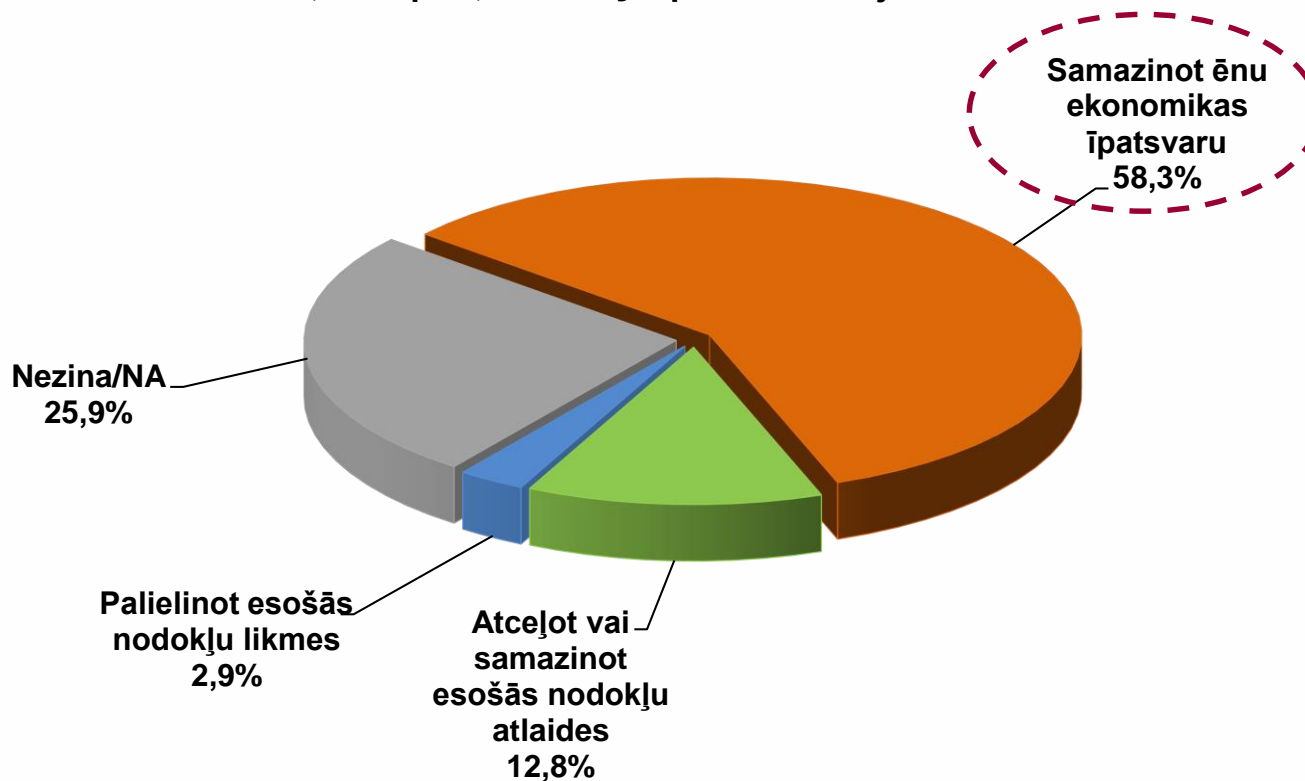
Piekrīt (9-10)
1,0%

Cilvēkiem pašiem jāuzņemas atbildība par savu medicīnisko vajadzību nodrošināšanu

11. Vēlamie soļi iekasēto nodokļu apjoma palielināšanai

Valdības deklarācijā ir norādīts mērķis līdz 2020. gadam palielināt iekasēto nodokļu apjomu līdz 1/3 no iekšzemes kopprodukta. Kādā veidā, Jūsaprāt, šis mērķis primāri būtu jāsasniedz?

Bāze: visi respondenti, n=1029